

گزارش یک مورد تتانی شیرواری در مادیان و درمان آن

پروانه صادقی^۱، محسن پی سخن^{۲*}، سیده کیمیا زمردیان^۱

۱. دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

۲. فارغ التحصیل دکتری عمومی دامپزشکی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

mohsen.peysokhan.dvm@gmail.com

دریافت مقاله: ۲۲ تیر ۱۴۰۰؛ پذیرش نهایی: ۱۸

بیماری تتانی انواع مختلفی دارد و می‌تواند در مادیان شیرده و غیرشیرده و نریان اخته شده یا نشده ایجاد شود. بیماری تتانی مادیان شیرده (Eclampsia یا Transit tetany یا Hiccup) یکی از انواع تتانی است که علل دقیق و قطعی آن مشخص نیست اما هیپوکلسمی را مهمترین عامل مسبب می‌دانند. هیپوکلسمی به همراه علائم بالینی در اسب‌هایی که مدت بالایی تمرین داشته‌اند دیده می‌شود. گاهی بیماری بدون هیچ علت مشخصی رخ می‌دهد. مواردی همچون تمرینات سنگین و فعالیت فیزیکی شدید همراه با سابقه کار سخت و طولانی مدت، اختلالات گوارشی، تزریق فروزماید، مصرف مقادیر بالای یونجه برای مدت طولانی در طی آبستنی، چرا در مراتع سرسبز که حاوی پروتئین خام بالایی هستند، هیپوکلسمی و تزریق برخی داروها می‌توانند سبب شروع بیماری شود. مادیان‌هایی که در زمان از شیرگیری مبتلا می‌شوند معمولاً بیماری در آن‌ها شدیدتر است و درمان نمی‌شوند و مرگ و میر بالاتر است. عواملی مثل آکالوز، گرمزدگی و مصرف گیاهان حاوی اگزالات می‌تواند به عنوان ریسک فاکتور در وقوع بیماری مطرح باشد. مهمترین ریسک فاکتور در این بیماری، حمل و نقل است. از علائم این بیماری می‌توان به تعریق شدید، عدم تعادل، هایپرپنه، فیبریلاسیون عضلانی خصوصاً در عضلات جوشی صورت و ناحیه شانه، عدم تطابق اندام‌ها و خشکی در راه رفتن، باز و بسته شدن غیرعادی و اتساع منخرین حین دم و بازدم اشاره کرد. این مطالعه به بررسی یک مادیان ۴ ساله در دوران شیردهی پرداخته است که ۱۱ روز پس از زایمان دچار زمین‌گیری شده بود. در تاریخچه حیوان حمل و نقل طولانی مدت به همراه کار فیزیکی بیش از حد به چشم می‌خورد. عدم تمایل به راه رفتن و حرکات غیرارادی و شدید اندام‌های حرکتی، لرزش غیر ارادی ماهیچه‌ها، انقباض عضلات فک و همچنین تعریق شدید از علائم بالینی مشهود بود. به گفته صاحب دام قبل از زمین‌گیری، علائم عدم تعادل و تلاش غیرموفق برای خوردن و نوشیدن دیده شده بود. علائم حیاتی شامل: دمای رکتال ۳۹/۵ درجه، تعداد ۳۵ تنفس در دقیقه و تعداد ۸۰ ضربان قلب در دقیقه. تنفس به صورت سطحی و با تقلا به همراه نوستریل‌های گشاد شده بود. نمونه خون وریدی اخذ و پس از انتقال به آزمایشگاه میزان کلسیم ۷/۴ میلی‌گرم بر دسی‌لیتر گزارش شد که پایین تر از حد نرمال است. با توجه به علائم بالینی و وضعیت شیردهی مادیان تشخیص تتانی شیرواری داده شد و بلافاصله تزریق وریدی بروگلوکونات کلسیم ۲۰٪ محلول در سرم سالیین به صورت آهسته انجام شد. در طی تزریق علائم حیاتی به صورت منظم کنترل شد و به مرور ریتم تنفس و ضربان قلب بعد از حدود ۲ ساعت به محدوده نرمال بازگشت. با توجه به وضعیت کیس و پیگیری شرایط نیاز به دوز دوم دارو وجود نداشت. یک رژیم غذایی متعادل باید برای تأمین مقادیر و نسبت‌های مناسب کلسیم و فسفر در طول بارداری فراهم شود. در زمان افزایش تقاضای کلسیم مانند دوران شیردهی، باید از گرسنگی اجتناب شود و علوفه با کیفیت بالا مانند یونجه یا ترکیبات معدنی حاوی کلسیم تهیه شود. استرس و گرسنگی و همچنین حمل و نقل باید به حداقل برسد.

واژگان کلیدی: تتانی شیرواری، مادیان، هیپوکلسمی